

VREDNOVANJE UČENIKA U NASTAVI POVIJESTI 5. - 8. RAZRED

Učiteljica Marina Tomas

ELEMENTI VREDNOVANJA U NASTAVI POVIJESTI:

1. Činjenično znanje

- poznavanje i razumijevanje događaja, procesa i pojava, temeljnih kronoloških odrednica i djelovanja povijesnih osoba te korištenje odgovarajuće povijesne terminologije

Ocjena	Ocenjivački kriterij
Odličan (5)	Učenik/Učenica: <ul style="list-style-type: none">➤ samostalno definira, opisuje i objašnjava događaje, procese i pojave te temeljne kronološke odrednice predviđene godišnjim izvedbenim kurikulumom.➤ u usmenom i pismenom izlaganju je siguran, sistematičan i točan➤ samostalno koristi odgovarajuću povijesnu terminologiju i sve ključne pojmove te ih može samostalno pojasniti
Vrlo dobar (4)	Učenik/Učenica: <ul style="list-style-type: none">➤ uz neznatnu pomoć i pogreške definira, opisuje i objašnjava događaje, procese i pojave te temeljne kronološke odrednice predviđene godišnjim izvedbenim kurikulumom te pravilno koristi povijesnu terminologiju➤ u usmenom i pismenom izlaganju je sistematičan i točan, ali sporiji➤ usvojio je sve ključne pojmove, ali ne može sve u potpunosti pojasniti➤ naučeno objašnjava uz pomoć naučenih primjera
Dobar (3)	Učenik / Učenica : <ul style="list-style-type: none">➤ razumije i prepozna najvažnije povijesne događaje, procese i pojave, temeljne kronološke odrednice i djelovanje povijesnih osoba bez većih pojedinosti i uz češće pogreške koje uz pomoć učitelja ispravlja➤ nesistematično izlaže o prošlim događajima, procesima i pojavama➤ u usmenom izlaganju nesamostalan, ima poteškoća u izlaganju➤ naučeno objašnjava uz pomoć naučenih primjera
Dovoljan (2)	Učenik / Učenica : <ul style="list-style-type: none">➤ samo djelomično razumije i prepozna najvažnije povijesne događaje, procese i pojave, temeljne kronološke odrednice i djelovanje povijesnih osoba i o njima obrazlaže na razini prisjećanja i jednostavne reprodukcije➤ u izlaganju nije samostalan i naučeno ne može točno iznijeti niti objasniti već treba mnogo nastavnikove pomoći➤ ima poteškoća u uočavanju bitnog i zaključivanju
Nedovoljan (1)	Učenik/Učenica: <ul style="list-style-type: none">➤ uopće ne poznaje i razumije najvažnije povijesne događaje, procese i pojave, temeljne kronološke odrednice i djelovanje povijesnih osoba, često ih brka i pogrešno objašnjava , ne poznaje povijesnu terminologiju.➤ ni uz učiteljevu pomoć nije u stanju primijeniti naučeno

2. Konceptualno znanje

- poznavanje, korištenje i razumijevanje tehničkih koncepata 1.reda i 2.reda kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojava.

Koncepti 1.reda- temeljni su povjesni pojmovi ili suštinski koncepti (apstrakcije lili generalizacije)- npr. abolicionizam, sufražetkinje,nacionalizam, ...

Koncepti 2.reda:

1. Vrijeme i prostor

vrednuje se:

- vremenski okvir priče (povjesna razdoblja), osjećaj za tijek, slijed (kronologiju) i trajanje događaja te osnove računanja vremena.
- korištenje rječnika kojim se opisuje tijek vremena te smještaju događaji, osobe i pojave u odgovarajuća razdoblja
- razumijevanje različitih periodizacija te propitkivanje značenja pripisana povjesnim događajima/razdjelnicama
- primjena znanja na povjesnom zemljovidu, analiziranje povjesnog zemljovida i razumijevanje složenih odnosa čovjeka i prirodne sredine koja ga okružuje te uvjetuje njegov način života, ekonomiju, društveni razvoj i političko djelovanje
- samostalno kreiranje lente vremena, kronološkog niza te primjenjivanje znanja na povjesnom zemljovidu i slijepom zemljovidu
- korištenje kronološkim i sinkronističkim (usporedbenim) tablicama

2. Uzroci i posljedice

Učenici:

- razlikuju uzroke, povod i posljedice pojedinih povjesnih događaja, pojava i procesa te objašnjavaju kategorije uzroka
- objašnjavaju zašto su se događaji dogodili tako kako jesu, kako jedna pojavnost vodi drugoj te zašto jedan događaj može imati višestruke uzroke i posljedice
- uočavaju izravno navedene uzroke i posljedice ili zaključuju o njima kada nisu izravno izrečeni
- razumiju da su neki uzroci i posljedice važniji od drugih, oko čega postoje različita gledišta

3. Kontinuitet i promjene

Učenici:

- uočavaju znakova neprekinutoga ili rastućega evolucijskog razvoja i nasuprot njima promjene koje su znakovi prekida s prošlošću
- proučavaju promjene u vremenu, ali i ono što ostaje isto ili slično (institucije, tradicije, politički sustavi, vrijednosti, načini života određenih društvenih skupina).
- objašnjavaju ritma promjena
- razumijevaju obilježja nekog razdoblja te procjenjivanje u kojoj su mjeri određene pojave značile promjenu za tadašnje ljude

- razumijevaju da promjene ne znače uvijek i napredak

4. Rad s povijesnim izvorima

Učenici:

- koriste različite vrste povijesnih izvora,
- razumijevaju značenja izvora u proučavanju prošlosti te oblikuju odgovore koji uključuju podatke iz izvora

- analiziraju i vrednuju izvore, postavljaju pitanja o vremenu, mjestu i okolnostima njihova nastanka te o autoru, njegovim gledištima i namjerama
- upoznaju važnost i ulogu kulturno-povijesne baštine te ustanova koje čuvaju takvu baštinu.

5. Povijesna perspektiva

Omogućuje učeniku:

- da sagleda prošlost vodeći računa o vremenskom i društvenom kontekstu razdoblja koje proučava.
- identificira vrijednosti, vjerovanja i prakse pojedinaca i zajednica u različitim razdobljima i razlikuje ih od onih u današnjici
- tumačenje utjecaja sadašnjosti na tumačenje događaja u prošlosti te kakvu su važnost određena pojava ili proces imali za ljudе u prošlosti, a kakvu za nas danas

6. Usporedba i sučeljavanje

Učenici:

- uspoređuju povijesne događaje, pojave i procesi te djela ljudskog stvaralaštva,
- uočavaju njihove sličnosti, zajednička obilježja ili međusobne različitosti i utjecaji i stavljaju ih u kontekst u kojem se mogu ocijeniti, sučeliti i interpretirati
- na temelju provedenih analiza formulirati će opće zaključke i povijesne generalizacije

Odličan	<p>Učenik/ Učenica:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ u potpunosti poznaje, koristi i razumije sve tehničke koncepte 1. i 2.reda kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojave. ➤ samostalno pronalazi sve potrebne podatke na zemljovidu i legendi, cijelovito rješava pitanja kronološkog redanja i argumentira uzročno-posljedične odnose, razumije povijesni kontinuitet i društvene promjene te povezuje povijesne izvore s njihovim vremensko-prostornim nastankom ➤ pokazuje izrazitu aktivnost, motivaciju i interes za spoznavanjem i učenjem.
Vrlo dobar	<p>Učenik/ Učenica:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ poznaje, koristi i razumije sve tehničke koncepte 1. i 2.reda kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojave uz manje pogreške koje ispravlja uz pomoć učitelja ➤ pronalazi većinu podataka na zemljovidu i legendi, rješava pitanja kronološkog redanja i argumentira uzročno-posljedične odnose, razumije povijesni kontinuitet i društvene promjene te povezuje povijesne izvore s njihovim vremensko-prostornim nastankom uz povremenu pomoć nastavnika ➤ pokazuje interes, aktivnost i motivaciju za spoznavanjem i učenjem.
Dobar	<p>Učenik/ Učenica:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ djelomično i bez većih pojedinosti poznaje, koristi i razumije sve tehničke koncepte 1. i 2.reda kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojave uz češće pogreške koje ispravlja uz pomoć učitelja ➤ pronalazi najvažnije i pojedine podatke na zemljovidu i legendi, necjelovito rješava pitanja kronološkog redanja, samo djelomično argumentira uzročno-posljedične odnose, slabije razumije povijesni kontinuitet i društvene promjene te slabije povezuje povijesne izvore s njihovim vremensko-prostornim nastankom uz čestu pomoć nastavnika ➤ samo povremeno pokazuje aktivnost i interes za učenje.

<i>Dovoljan</i>	<p>Učenik/ Učenica:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ samo djelomično na razini prisjećanja i jednostavne reprodukcije razumije, prepoznaje i koristi sve tehničke koncepte 1. i 2.reda kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojava ➤ samo uz nastavnikovu pomoć uočava podatke na zemljovidu i legendi, neuspješno rješava pitanja kronološkog redanja, neuspješno argumentira uzročno-posljedične odnose, pogrešno razumije povijesni kontinuitet i društvene promjene te neuspješno povezuje povijesne izvore s njihovim vremensko-prostornim nastankom
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ne pokazuje aktivnost, motivaciju i interes za spoznavanjem i učenjem te ga se mora često usmjeravati ,opominjati i poticati na rad
<i>Nedovoljan</i>	<p>Učenik/ Učenica:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ima velike poteškoće u prepoznavanju, razumijevanju i korištenju svih tehničkih koncepata 1. i 2.reda kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojava ➤ ni uz nastavnikovu pomoć ne uočava podatke na zemljovidu i legendi, ne rješava pitanja kronološkog redanja, ne argumentira uzročno-posljedične odnose, ne razumije povijesni kontinuitet i društvene promjene te ne povezuje povijesne izvore s njihovim vremensko-prostornim nastankom ➤ nije dosegao minimalni standard konceptualnog znanja. Izjavljuje da nije spremam. ➤ ne pokazuje interes i ne izvršava obveze koje se odvijaju tijekom nastave povijesti

3. Proceduralno znanje

Vrednuje se :

1. poznavanje i primjena odgovarajućih metoda, postupaka i procedura u radu s povijesnim izvorima te u istraživanju prošlosti

<i>Odličan</i>	Učenik razumije i vrednuje smisao, značenje i pouzdanost povijesnih izvora (slikovnih, pisanih), cjelovito kreira povijesne zemljovide, vrši njihove analize i prati njihovu tematiku, cjelovito i interesantno kreira i izlaže samostalne radne zadatke i pisane radove.
<i>Vrlo dobar</i>	Učenik razumije i vrednuje smisao, značenje i pouzdanost povijesnih izvora (slikovnih, pisanih), kreira povijesne zemljovide, vrši njihove analize i prati njihovu tematiku uz manje propuste, te kreira i izlaže samostalne radne zadatke i pisane radove uz manje propuste.
<i>Dobar</i>	Učenik slabo razumije i vrednuje smisao, značenje i pouzdanost povijesnih izvora (slikovnih, pisanih), površno kreira povijesne zemljovide, vrši njihove analize i prati njihovu tematiku, površno, necjelovito i neinteresantno kreira i izlaže samostalne radne zadatke i pisane radove.
<i>Dovoljan</i>	Učenik samo prepoznaje značenje i pouzdanost povijesnih izvora (slikovnih, pisanih), neuspješno kreira povijesne zemljovide, vrši njihove analize i neuspješno prati njihovu tematiku, pogrešno kreira i izlaže samostalne radne zadatke i pisane radove.
<i>Nedovoljan</i>	Učenik ne prepoznaje značenje i pouzdanost povijesnih izvora (slikovnih, pisanih), ne može kreirati povijesne zemljovide, izvršiti njihove analize i pratiti njihovu tematiku, ne prihvata i ne sudjeluje u samostalnim radnim zadatcima te ne piše pisane radove. Učenik nije dosegao minimalni standard proceduralnog znanja.

2. kreiranje i izlaganje samostalnih radnih zadataka iz udžbenika ili prema zadanim materijalima

<i>Odličan</i>	točno, sistematično, jasno i samostalno izlaže, ne čita tekst
<i>Vrlo dobar</i>	sistematično izlaganje, čita pripremljeni tekst
<i>Dobar</i>	nesistematično, nesamostalno izlaganje, površno pripremljen tekst
<i>Dovoljan</i>	neprecizno, nejasno izlaganje - potrebno dodatno objašnjenje i pomoći učitelja
<i>Nedovoljan</i>	učenik nije izložio niti izradio ono što mu je bio zadatak

3. izrada plakata i power point prezentacije

Cilj izrade plakata /power point prezentacije na zadatu temu je proširiti osnovna znanja stečena na satu, znati argumentirano iznijeti gradivo, naučiti koristiti druge izvore znanja, razvijati socijalne vještine i suradnju s drugim učenicima te znati primijeniti nove tehnologije u procesu učenja.

- **Plakati** se mogu izrađivati samostalno ili u paru. Učenici se dobrovoljno prijavljuju za izradu plakata (najviše dva plakata po učeniku kroz školsku godinu). **Plakat i njegova prezentacija mora zadovoljiti ove uvjete :** uredan je , zadana tema je dobro odabrana i razrađena, pravilno su korišteni povijesni izvori i materijali (fotografije, tekst, grafikoni, povijesne karte i dr.), na plakatu su i neki novi sadržaji koje nismo spominjali na satu (zanimljivosti, povijesni izvori,...), primjerena je količina i omjer teksta i slike, prezentacija plakata mora biti u zadanom vremenu (5 - 10 min.), u prezentaciji plakata sudjeluju svi koji su na njemu radili, sadržaje treba iznositi zanimljivo. Točno je navedena literatura i izvori koji su se koristili. Objasnjeni su svi nepoznati pojmovi i dane preporuke što bi svi trebali zapamtiti i zašto.
- **Power point prezentaciju** izrađuje samo jedan učenik. Učenik se dobrovoljno prijavljuje za izradu power point prezentacije (najviše dvije power point prezentacije kroz šk. godinu). **Power point prezentacija mora zadovoljiti ove uvjete:** tema je dobro odabrana i razrađena, pravilno su korišteni povijesni izvori (fotografije, tekst, grafikoni, povijesne karte ...), uneseni su novi sadržaji koje u školi nismo učili (npr. zanimljivosti), primjerena je količina i omjer teksta i slike, prezentirana je zanimljivo i u zadanom vremenu (5.-10 min.). Točno je navedena literatura i izvori koji su se koristili. Objasnjeni su svi nepoznati pojmovi i dane preporuke što bi svi trebali zapamtiti i zašto.

Odličan	- točno, sistematično, jasno, zanimljivo i samostalno izlaže - plakat /power point prezentacija su napravljeni prema uputama
Vrlo dobar	-sistematično izlaganje, čita pripremljeni tekst na plakatu ili power point prezentaciji -plakat /power point prezentacija su napravljeni prema uputama, ali uz određene manjkavosti
Dobar	-nesistematično, nesamostalno izlaganje, površno pripremljen tekst - pri izradi plakata / power point prezentacije nisu slijedene upute te obiluju brojnim manjkavostima
Dovoljan	-neprecizno i nejasno izlaganje - potrebno dodatno objašnjenje i pomoć učitelja - plakat /power point prezentacija ima brojne manjkavosti
Nedovoljan	-učenik nije izradio niti izložio ono što mu je bio zadatak

4. esejski tip zadatka (pisano prepričavanje određene povijesne teme)

Odličan	- točno, sistematično, jasno, zanimljivo i samostalno izlaže, pri tom pravilno koristi povijesnu terminologiju, argumentirano daje kritičko mišljenje o povijesnim događajima, procesima i osobama, kreativan je u izlaganju - pisanim radom obuhvatio je sve relevantne sadržaje -vješto se služi i upotrebljava većinu povijesnih koncepta
Vrlo dobar	-sistematično i točno izlaže naučene nastavne sadržaje, pravilno koristi terminologiju,ali nije obuhvatio sve relevantne sadržaje - izražava kritički stav, ali ga ne argumentira u potpunosti - djelomično se služi povijesnim konceptima
Dobar	- djelomično pripremljen za zadatak, rad ima brojne pogreške i djelomično obrazložene sadržaje -izražava kritički stav, ali ga ne argumentira - uz brojne manjkavosti se služi povijesnim konceptima
Dovoljan	- nesistematično i površno pripremljen za zadatak, rad obiluje pogreškama i djelomično obrazloženim sadržajima - vrlo teško se kritički izražava te u tome treba pomoći učitelja
Nedovoljan	-učenik nije savladao minimalno znanje vezano uz pojave, procese i djelovanje povijesnih osoba, uopće ne razumije nastavne sadržaje vezane uz činjenično i konceptualno znanje te se nije pripremio za pisano prepričavanje -potpuno je nesamostalan u kreiranju povijesne priče

5. izrada kronoloških i usporedbenih tablica i lente vremena

<i>Odličan</i>	-radovi učenika su precizni, točni, obogaćene slikovnim materijalima i bez manjkavosti,a učenik se u njima lako snalazi
<i>Vrlo dobar</i>	-radovi učenika su točni, ali imaju određene manjkavosti, učenik se u njima snalazi uz manje poteškoće
<i>Dobar</i>	-radovi učenika su nepotpuni i neprecizni, a učenik treba pomoći kod njihove upotrebe
<i>Dovoljan</i>	-rad učenika je neprecizan, neuredan, nedostaju brojni sadržaji, vrlo se teško snalazi pri upotrebi istih
<i>Nedovoljan</i>	-učenik nije izradio zadani rad

6. izrada grafičkih i slikovnih prikaza te tematskih mentalnih mapa

<i>Odličan</i>	-radovi učenika su kreativni, precizni, točni, obogaćene slikovnim materijalima i bez manjkavosti, a učenik se u njima lako snalazi
<i>Vrlo dobar</i>	-radovi učenika su kreativni, točni, ali imaju određene manjkavosti, učenik se u njima snalazi uz manje poteškoće
<i>Dobar</i>	-radovi učenika su nepotpuni i neprecizni, a učenik treba pomoći kod njihove upotrebe
<i>Dovoljan</i>	-rad učenika je neprecizan, neuredan, nedostaju brojni sadržaji, vrlo se teško snalazi pri upotrebi istih
<i>Nedovoljan</i>	-učenik nije izradio zadani rad

OBLICI VREDNOVANJA

1. Usmeno vrednovanje

Provodi se kontinuirano tijekom školske godine, u pravilu na svakom nastavnom satu, bez obaveze najave i ne dulje od 10 minuta po učeniku. Učenik može dobiti jednu ili dvije ocjene iz usmene provjere ovisno o tome koji se element (činjenično i/ili konceptualno znanje) provjeravao. Ocjena ili ocjene iz usmene provjere upisuju se u one rubrike ovisno o tome koji se element provjeravao.

2. Pisano vrednovanje znanja

- Pisana provjera znanja ocjenjuje se tako da se brojčana ocjena pridoda postotku rješenosti pisane provjere znanja.
- Postotak rješenosti, broj bodova i teme koje su se provjeravale pisanim putem zapisuju se u rubriku „bilješke“.
- Ocjena iz pisane provjere znanja može biti jedna ili dvije - ovisno o elementima koji se provjeravaju. Ocjena iz pisane provjere zapisuje se u onaj element (činjenično i/ili konceptualno znanje) koji se provjeravao.
- U pisano vrednovanje uključuju se i gore navedeni zadatci koji se ostvaruju kroz vrednovanje proceduralnog znanja te se bilježe u za to navedenu rubriku.
- Kroz čitavu nastavnu godinu piše se 4-5 pisanih provjera (veći opseg nastavnog sadržaja) koje su vremenski raspoređene ovisno o obrađenim nastavnim sadržajima
- Sve pisane provjere su najavljenе i upisane u vremenik pisanih provjera

OCJENA	POSTOTAK RIJEŠENOSTI
<i>Odličan (5)</i>	više od 90 %
<i>Vrlo dobar (4)</i>	77 - 89 %
<i>Dobar (3)</i>	64 - 76 %
<i>Dovoljan (2)</i>	50 - 63 %
<i>Nedovoljan (1)</i>	0- 49 %

Učenici sa posebnim odgojno- obrazovnim potrebama (prilagođeni program/individualizirani pristup) pišu posebne pisane provjere koje se vrednuju prema njihovim sposobnostima i stečenom znanju. Prema dogovoru sa članovima Razrednog vijeća učenik sa teškoćama u učenju ne mora pisati pismene provjere. Ukoliko je dogovoren da učenik s teškoćama u učenju ne piše pisane provjere, njega će se više ocjenjivati i provjeravati usmeno (isto je naznačeno i u njihovim godišnjim i mjesecnim programima).

3 pristupa vrednovanju

1. **Vrednovanje za učenje** - jest poticanje i usmjeravanje učenja pravodobnim povratnim informacijama. Provodi se sustavnim i kontinuiranim praćenjem individualnih i skupnih aktivnosti učenika, ciljanim pitanjima i razgovorom s učenicima te pisanim kontrolnim i praktičnim vježbama poput korištenja slijepih karata, izrade jednostavnih povijesnih karata na zadanoj podlozi, lenti vremena, različitih grafičkih prikaza i mapa, popunjavanja slijepih karata, izrade osobne mape i slično. Važnu ulogu u vrednovanju za učenje imaju pravodobne i jasne povratne informacije.
2. **Vrednovanje kao učenje** - promatra se kao sastavni dio učenja, a provodi se postupcima koji obuhvaćaju samovrednovanje i samoprocjenu učenika, kao i učeničko vrednovanje i procjenu radova drugih učenika. U procesu vrednovanja kao učenja učenik procjenjuje vlastito razumijevanje i poznavanje različitih postupaka i metoda, vlastite radove i uspješnost njihova prezentiranja i drugo. Učenici mogu vrednovati učenje rezultate ostalih učenika, posebno nakon prezentiranja različitih individualnih i skupnih radova.
3. **Vrednovanje naučenoga** - provodi se najčešće nakon obrađene nastavne teme i rezultira ocjenom. Potrebno je kombinirati pisano i usmeno vrednovanje te primjenjivati raznovrsne tehnike i metode vrednovanja naučenog. Kognitivna složenost zadatka i aktivnosti koje se vrednuju trebaju se podudarati s kognitivnom složenosti očekivanih ishoda učenja.

ZAKLJUČNA OCJENA:

- određuje se na temelju ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda uz kontinuirano praćenje pokazatelja o učenikovu učenju i napredovanju koje treba obrazlagati baš kao i brojčane ocjene
- rezultat je cjelokupnog procesa vrednovanja tijekom nastavne godine (oba obrazovna razdoblja) i ne proizlaziti iz aritmetičke sredine, osobito ako je učenik pokazao napredak tijekom drugog obrazovnog razdoblja
- ukoliko su učenici pokazali napredak u II. obrazovnom razdoblju naspram I. obrazovnog razdoblja i zaključna ocjena će biti viša, ali može i obrnuto biti zaključena niža ocjena tj. ukoliko su ocjene u II. obrazovnom razdoblju slabije nego u I. obrazovnom razdoblju.
- u zaključnu ocjenu uključuju se ocjene i napomene iz zabilježaka
- zaključna ocjena proizlazi iz sva tri jednakovrijedna elementa vrednovanja
- također je potrebno iz svih obrađenih gradiva imati pozitivnu ocjenu, da bi se ista na kraju i pozitivno zaključila

